

บทที่ 6

การแบ่งประเภทเกษตรกรตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

ในบทนี้กล่าวถึงการแบ่งประเภทเกษตรกรตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง และได้อธิบายถึงข้อมูลทั่วไป การถือครองที่ดิน สินเชื่อและภาวะหนี้สิน รายได้ในครัวเรือน ข้อจำกัดในครัวเรือน ระดับการลงทุนและระดับการขาดทุนที่ยอมรับได้และระบบการปลูกพืชของเกษตรกร ในการแบ่งกลุ่มเกษตรกรจำนวน 153 ตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามประยุกต์เชิงจิตวิทยา เพื่อสำรวจทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อความเสี่ยงและเป็นเกณฑ์ในการแยกเกษตรกรออกเป็นกลุ่มตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง โดยคำถามที่ใช้ในแบบสอบถามจะเป็นคำถามที่ถามถึงการตัดสินใจและการคาดหวังของเกษตรกรเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์สมมุติต่างๆ ในแต่ละคำถามจะมีทางเลือกให้เกษตรกรเลือกตอบ ทางเลือกแต่ละข้อนั้นจะมีความหมายในการบ่งชี้ถึงทัศนคติของเกษตรกรว่าเกษตรกรชอบความเสี่ยง เป็นกลาง หรือกลัวความเสี่ยง ผู้วิจัยได้แสดงคำถามและคำตอบของแบบทดสอบทัศนคติเกี่ยวกับความเสี่ยงดังต่อไปนี้

คุณคาดหวังอย่างไรกับรายได้ปัจจุบันของคุณ

- ก. จะต้องเพิ่มขึ้นอย่างมาก (หมายถึงชอบเสี่ยงมาก)
- ข. พออยู่ได้ (หมายถึงเป็นกลาง)
- ค. ลดลงเพราะสาเหตุต่างๆ (หมายถึงกลัวความเสี่ยง)

เมื่อคุณต้องการใช้เงินออมคุณจะ

- ก. ไม่อยากเสี่ยงสูญเสียเงิน (หมายถึงกลัวความเสี่ยง)
- ข. ยอมเสี่ยงปานกลางเพื่อให้เงินงอกเงย (หมายถึงเป็นกลาง)
- ค. ยอมเสี่ยงเพื่อให้เงินเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (หมายถึงชอบความเสี่ยง)

ถ้าคุณมีเงิน 100,000 บาท คุณจะทำอย่างไรกับเงินนี้

- ก. เก็บไว้ในธนาคารทั้งหมด (หมายถึงกลัวความเสี่ยง)
- ข. นำไปลงทุนครึ่งหนึ่ง เก็บไว้ในธนาคารครึ่งหนึ่ง (หมายถึงเป็นกลาง)
- ค. นำไปลงทุนทั้งหมด (หมายถึงชอบความเสี่ยง)

ตอนนี้คุณรู้สึกตรงกับข้อใดมากที่สุด

- ก. พอใจแล้วกับชีวิตที่เป็นอยู่ (หมายถึงกลัวความเสี่ยง)
- ข. อยากทำชีวิตให้ดีขึ้นกว่าเดิมพอสมควร (หมายถึงเป็นกลาง)
- ค. มีเงินทองมากมาย มีชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิมมาก (หมายถึงชอบความเสี่ยง)

เมื่อคุณเจอคู่แข่งคุณจะทำอย่างไร

- ก. หลีกทาง (หมายถึงกลัวความเสี่ยง)
- ข. สู้ (หมายถึงชอบความเสี่ยง)
- ค. ประนีประนอม (หมายถึงเป็นกลาง)

คุณคิดว่าฐานะทางการเงินของคุณเป็นอย่างไรเมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนบ้าน

- ก. ดี (หมายถึงชอบความเสี่ยง)
- ข. พอกินพอใช้ (หมายถึงเป็นกลาง)
- ค. ขัดสน/ยากจน (หมายถึงกลัวความเสี่ยง)

คุณคิดว่าฐานะของคุณเมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนบ้านแล้วเป็นอย่างไร

- ก. ดีกว่า (หมายถึงชอบความเสี่ยง)
- ข. เท่าๆ กัน (หมายถึงเป็นกลาง)
- ค. จนกว่า (หมายถึงกลัวความเสี่ยง)

เมื่อคุณลงมือทำกิจการใดๆ

- ก. บ่อยครั้งที่คุณไม่มั่นใจว่าทำถูก (หมายถึงกลัวความเสี่ยง)
- ข. คุณจะรู้สึกมั่นใจว่าทำถูก ถ้ามีคนสนับสนุน (หมายถึงเป็นกลาง)
- ค. คุณเชื่อมั่นในความคิดของคุณเสมอ (หมายถึงชอบความเสี่ยง)

อย่างไรก็ตามคำถามที่ใช้อาจจะยังไม่รัดกุมและอาจทำให้เกิดความผิดพลาดขึ้นได้ แต่ก็สามารถที่จะจำแนกเกษตรกรออกเป็นกลุ่มตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงได้ในระดับหนึ่ง

จากนั้นก็จะนำคำตอบที่ได้มานับความถี่ และจัดแบ่งเกษตรกรออกเป็นระดับต่างๆ ตามน้ำหนักคำตอบมากที่สุดของเกษตรกรแต่ละราย

ผลการทดสอบพบว่า สามารถแบ่งเกษตรกรออกเป็นกลุ่ม จำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่

1. เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง
2. เกษตรกรที่มีแนวโน้มจะชอบความเสี่ยง
3. เกษตรกรที่เป็นกลาง
4. เกษตรกรที่มีแนวโน้มจะกลัวความเสี่ยง
5. เกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง

6.1 ข้อมูลทั่วไป

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มที่มีแนวโน้มจะชอบความเสี่ยง คิดเป็นร้อยละ 43.8 ของเกษตรกรทั้งหมด แต่หากพิจารณากลุ่มที่เหลือ ซึ่งประกอบด้วยเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง เกษตรกรที่เป็นกลาง เกษตรกรที่มีแนวโน้มจะกลัวความเสี่ยง และเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงรวมกันแล้ว คิดเป็นร้อยละ 56.2 ของเกษตรกรทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีทัศนคติต่อความเสี่ยงที่ค่อนข้างหลากหลาย ดังแสดงในตารางที่ 6.1

ตารางที่ 6.1 การจำแนกเกษตรกรตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

กลุ่มเกษตรกร	จำนวนเกษตรกร(คน)	ร้อยละของเกษตรกรทั้งหมด
เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง	13	8.5
เกษตรกรที่มีแนวโน้มจะชอบความเสี่ยง	67	43.8
เกษตรกรที่เป็นกลาง	31	20.3
เกษตรกรที่มีแนวโน้มจะกลัวความเสี่ยง	35	22.9
เกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง	7	4.5
รวม	153	100.0

เมื่อพิจารณากลุ่มอายุของหัวหน้าครัวเรือนแบ่งตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง พบว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง ค่อนข้างชอบความเสี่ยง เป็นกลาง ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง และกลัวความเสี่ยง ไม่มีความแตกต่างกัน หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 41-55 ปี และ สูงกว่า 55 ปี ในเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง คิดเป็นร้อยละ 53.8 และ 38.5 ตามลำดับ ในเกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง คิดเป็นร้อยละ 65.7 และ 22.4 ตามลำดับในเกษตรกรที่เป็นกลาง คิดเป็นร้อยละ 51.6 และ 41.9 ตามลำดับ ในเกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง คิดเป็นร้อยละ 60.0 และ 31.4 ตามลำดับ และในเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง คิดเป็น 57.1 และ 42.9 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 6.2

ตารางที่ 6.2 อายุหัวหน้าครุเรือแบ่งตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

อายุหัวหน้าครุเรือ	ชอบความเสี่ยง (n=13)	ค่อนข้างชอบความเสี่ยง (n=67)	เป็นกลาง (n=31)	ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง (n=35)	กลัวความเสี่ยง (n=7)
ต่ำกว่า 25 ปี	0.0	0.0	0.0	2.9	0.0
26-40 ปี	7.7	11.9	6.5	5.7	0.0
41-55 ปี	53.8	65.7	51.6	60.0	57.1
สูงกว่า 55 ปี	38.5	22.4	41.9	31.4	42.9
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

หัวหน้าครุเรือส่วนใหญ่ของเกษตรกรทุกกลุ่มที่มีทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงแตกต่างกัน มีระดับการศึกษา ในระดับชั้น ป. 4 คิดเป็นร้อยละ 84.6 ในกลุ่มเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง คิดเป็นร้อยละ 82.1 ในเกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง คิดเป็นร้อยละ 77.4 ในเกษตรกรที่เป็นกลาง และคิดเป็นร้อยละ 85.7 ในเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง (ตารางที่ 6.3) นอกจากนี้ยังพบว่าในทุกกลุ่มมีสัดส่วนของเกษตรกรที่ไม่ได้รู้หนังสือต่ำมาก ๆ ซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากการสนับสนุนจากภาครัฐที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาและกำหนดระดับการศึกษาขั้นต่ำเอาไว้ จากตารางที่ 6.3 พบว่า ในกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงและกลัวความเสี่ยงไม่พบหัวหน้าครุเรือที่ไม่รู้หนังสือเลย ในขณะที่ในกลุ่มเกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง เกษตรกรที่เป็นกลาง และเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง คิดเป็นร้อยละ 3.0 3.2 และ 2.9 ตามลำดับ ซึ่งเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก

ตารางที่ 6.3 ระดับการศึกษาของหัวหน้าครุเรือแบ่งตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

ระดับการศึกษา	ชอบความเสี่ยง (n=13)	ค่อนข้างชอบความเสี่ยง (n=67)	เป็นกลาง (n=31)	ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง (n=35)	กลัวความเสี่ยง (n=7)
ไม่ได้เรียนหนังสือ	0.0	3.0	3.2	2.9	0.0
ป.2	7.7	0.0	6.5	2.9	0.0
ป.4	84.6	82.1	77.4	71.4	85.7
ป.6	0.0	4.5	3.2	11.4	0.0
ม.3	7.7	6.0	6.5	5.7	0.0
ม.6/ปวช.	0.0	4.5	3.2	2.9	0.0
ป.7	0.0	0.0	0.0	20.9	14.3
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

แรงงานในครัวเรือนเป็นปัจจัยที่ค่อนข้างมีความสำคัญกับการผลิตทางเกษตรมาก ยิ่งในปัจจุบันที่ต้นทุนการผลิตแทบทุกชนิดมีราคาแพงมาก แต่อย่างไรก็ตามจากตารางที่ 6.4 พบว่าเกษตรกรที่มีทัศนคติต่อความเสี่ยงที่แตกต่างกันนั้นไม่มีความแตกต่างของจำนวนแรงงานในครัวเรือน เกษตรกรทุกกลุ่มส่วนใหญ่ มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนน้อยกว่า 3 คน คิดเป็นร้อยละ 61.5 ในเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง คิดเป็นร้อยละ 65.7 ในเกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง คิดเป็นร้อยละ 61.3 ในเกษตรกรที่เป็นกลาง คิดเป็นร้อยละ 62.9 ในเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง และคิดเป็นร้อยละ 71.4 ในเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง รองลงมา คือมีแรงงานในครัวเรือนอยู่ในช่วง 3-5 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 ในเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง คิดเป็นร้อยละ 31.3 ในเกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง คิดเป็นร้อยละ 35.5 ในเป็นกลาง คิดเป็นร้อยละ 34.3 ในเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง และคิดเป็นร้อยละ 28.6 ในเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง นอกจากนี้ยังพบว่ามีเกษตรกรสัดส่วนที่ไม่มากนักที่มีแรงงานในครัวเรือนมากกว่า 5 คน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรทุกกลุ่มที่มีทัศนคติต่อความเสี่ยงที่แตกต่างกันไป ต่างก็เผชิญกับข้อจำกัดในเรื่องของแรงงานเหมือนกัน

ตารางที่ 6.4 แรงงานในครัวเรือนแบ่งตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

จำนวนแรงงานในครัวเรือน	ชอบความเสี่ยง (n=13)	ค่อนข้างชอบความเสี่ยง (n=67)	เป็นกลาง (n=31) ร้อยละ	ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง (n=35)	กลัวความเสี่ยง (n=7)
น้อยกว่า 3 คน	61.5	65.7	61.3	62.9	71.4
3-5 คน	38.5	31.3	35.5	34.3	28.6
มากกว่า 5 คน	0.0	3.0	3.2	2.9	0.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

6.2 การถือครองที่ดินและขนาดของที่ดินทำกิน

เมื่อพิจารณาการถือครองที่ดินของเกษตรกรที่มีทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงที่แตกต่างกัน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน จากตารางที่ 6.5 พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าของที่ดินเอง และมีการเช่าที่ดินทำกิน คิดเป็นร้อยละ 69.2 และ 38.5 ตามลำดับในกลุ่มเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง คิดเป็นร้อยละ 67.2 และ 55.2 ตามลำดับในกลุ่มเกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง คิดเป็นร้อยละ 51.6 และ 67.7 ตามลำดับในกลุ่มเกษตรกรที่เป็นกลาง คิดเป็นร้อยละ 65.7 และ 48.6 ในกลุ่มเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง และคิดเป็นร้อยละ 71.4 และ 57.1 ในกลุ่มเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรทุกกลุ่มส่วนใหญ่จะมีปัญหาในเรื่องไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 30.8 32.8 48.4 34.3 28.6 ของเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง ค่อนข้างชอบความ

เสี่ยง เป็นกลาง ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง และกลัวความเสี่ยงตามลำดับ เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม ค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป ค่าครองชีพที่สูงขึ้น ทำให้เกษตรกรบางส่วนละทิ้งที่ดินทำกิน นำที่ดินไปจำนองกับสถาบันการเงินหรือตัดสินใจขายที่ดินทางการเกษตรเพื่อนำเงินมาใช้จ่ายและลงทุนในด้านอื่นๆ มากขึ้น

ตารางที่ 6.5 ลักษณะการถือครองที่ดินแบ่งตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

ลักษณะการถือครอง ที่ดิน	ชอบความเสี่ยง (n=13)	ค่อนข้างชอบความเสี่ยง (n=67)	เป็นกลาง (n=31) ร้อยละ	ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง (n=35)	กลัวความเสี่ยง (n=7)
ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง	30.8	32.8	48.4	34.3	28.6
เจ้าของ	69.2	67.2	51.6	65.7	71.4
เช่า	38.5	55.2	67.7	48.6	57.1
ทำฟรี	15.4	22.4	25.8	14.3	0.0
ให้เช่า	7.7	0.0	0.0	2.9	0.0
ทิ้งว่าง	15.4	1.5	0.0	5.7	0.0

หมายเหตุ: เนื่องจากเกษตรกรหนึ่งรายสามารถมีที่ดินมากกว่าหนึ่งแปลง และในแต่ละแปลงอาจจะมีลักษณะการถือครองที่ดินที่แตกต่างกันไป ดังนั้นจึงทำให้สัดส่วนรวมเกิน 100

จากการพิจารณาขนาดการถือครองที่ดินพบว่าในกลุ่มเกษตรกรที่ค่อนข้างเป็นกลาง ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง เป็นกลาง และค่อนข้างกลัวความเสี่ยง มีขนาดการถือครองที่ดินส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 5-10 ไร่ต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 43.3 38.7 และ 42.9 ตามลำดับ และมีขนาดการถือครองอยู่ในช่วง 1-5 ไร่ต่อครัวเรือน เป็นลำดับรองลงมา คิดเป็นร้อยละ 17.9 32.3 และ 45.7 ของเกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง เกษตรกรที่เป็นกลาง เกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง (ตารางที่ 6.6) เกษตรกรเหล่านี้มีขนาดการถือครองที่ดินที่หลากหลาย แต่มีขนาดการถือครองที่ดินที่ค่อนข้างเล็กกว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงและเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง

ในขณะที่เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงมีขนาดการถือครองเฉลี่ย 12.7 ไร่ต่อครัวเรือนซึ่งสูงกว่าเกษตรกรกลุ่มอื่นๆ เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงส่วนใหญ่มีขนาดการถือครองที่ดินอยู่ในช่วง 10.01-20 ไร่ต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 46.2 (ตารางที่ 6.6) เนื่องจากความต้องการผลิตพืชที่เข้มข้นรวมทั้งความคาดหวังต่อรายได้ที่ค่อนข้างสูงจึงทำให้ความต้องการใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกสูงขึ้นตามไปด้วย เกษตรกรกลุ่มนี้จึงมีขนาดการถือครองที่ดินสูงกว่าเกษตรกรกลุ่มอื่นๆ และเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงมีขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ย 10.6 ไร่ต่อครัวเรือนซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง แต่ในกลุ่มนี้เกษตรกรส่วนใหญ่มีขนาดการถือครองที่ดินอยู่ในช่วง 5-10

ไรต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 71.4 (ตารางที่ 6.6) จากผลการศึกษาอาจกล่าวได้ว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงส่วนใหญ่มีการกระจายอยู่ในกลุ่มที่มีขนาดการถือครองที่ดินสูงกว่า 10 ไรต่อครัวเรือน ในขณะที่เกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงส่วนใหญ่มีการกระจายอยู่ในกลุ่มที่มีขนาดการถือครองที่ดินต่ำกว่า 10 ไรต่อครัวเรือน ขนาดการถือครองที่ดินอาจจะมีผลต่อทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงได้

ตารางที่ 6.6 ขนาดการถือครองที่ดินแบ่งตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

ขนาดการถือครองที่ดิน	ชอบความเสี่ยง (n=13)	ค่อนข้างชอบความเสี่ยง (n=67)	เป็นกลาง (n=31) ร้อยละ	ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง (n=35)	กลัวความเสี่ยง (n=7)
น้อยกว่า 1 ไร่	0.0	1.5	0.0	0.0	0.0
1-5 ไร่	15.4	17.9	32.3	45.7	0.0
5-10 ไร่	23.1	43.3	38.7	42.9	71.4
10.01-20 ไร่	46.2	25.4	29.0	11.4	28.6
มากกว่า 20 ไร่	15.4	11.9	0.0	0.0	0.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย (ไร่/ครัวเรือน)	12.7	10.6	8.1	6.5	10.6

6.3 สันเชื่อและภาวะหนี้สิน

จากตารางที่ 6.7 พบว่าเกษตรกรทั้งหมดในทุกกลุ่มที่มีทัศนคติต่อความเสี่ยงที่แตกต่างกันต่างก็สามารถเข้าถึงและกู้ยืมจากสถาบันการเงินในระบบได้ ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นว่าเนื่องจากมาตรการและนโยบายให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐและการรวมตัวกันภายในชุมชน ส่วนการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินนอกระบบมีความแตกต่างกันไปตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงของเกษตรกรแต่ละกลุ่ม เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงจะมีสัดส่วนในการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินนอกระบบสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 30.8 รองลงมาได้แก่เกษตรกรกลุ่มที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง เป็นกลาง ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง คิดเป็นร้อยละ 28.4 22.6 และ 17.1 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 6.7 ส่วนเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงไม่มีการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินนอกระบบเลย นั่นแสดงให้เห็นว่าทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงมีผลต่อการตัดสินใจกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินนอกระบบ ยิ่งชอบเสี่ยงมากโอกาสในการตัดสินใจกู้ยืมจากสถาบันการเงินนอกระบบก็สูงตามไปด้วย เนื่องจากเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงมักจะลงทุนที่คาดว่าจะได้ผลตอบแทนสูง และคาดว่าจะสามารถมีรายได้เพื่อนำมาชำระคืนเงินกู้ยืมได้ตามกำหนดชำระคืน ในขณะที่เกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงมักจะไม่กล้าลงทุนที่เสี่ยงมีความเสี่ยงสูงๆ ผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับก็ไม่สูงมากนัก เกษตรกรจึงไม่กล้าที่จะไปกู้ยืม

จากสถาบันการเงินนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง เกษตรกรกลัวว่าจะไม่สามารถหาเงินมาชำระคืนได้กำหนด

ตารางที่ 6.7 ประเภทสินเชื่อแบ่งตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

ประเภทสินเชื่อ	ชอบความเสี่ยง (n=13)	ค่อนข้างชอบความเสี่ยง (n=67)	เป็นกลาง (n=31)	ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง (n=35)	กลัวความเสี่ยง (n=7)
สินเชื่อในระบบ	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
สินเชื่อนอกระบบ	30.8	28.4	22.6	17.1	0.0

แหล่งสินเชื่อในระบบที่พบในการศึกษานี้ค่อนข้างที่จะมีความหลากหลาย แต่แหล่งสินเชื่อทางการเกษตรในระบบที่สำคัญได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ กองทุนหมู่บ้าน และสหกรณ์การเกษตร จากตารางที่ 6.8 พบว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงส่วนใหญ่จะกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.2 รองลงมาคือ สหกรณ์การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 30.8 และ กองทุนหมู่บ้านคิดเป็นร้อยละ 23.1 ในกลุ่มเกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยงพบว่าร้อยละ 68.7 มีการกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ร้อยละ 52.2 มีการกู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน และร้อยละ 32.9 กู้ยืมจากสหกรณ์การเกษตร ในกลุ่มของเกษตรกรที่เป็นกลางพบว่า กู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด รองลงมาคือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และสหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 48.4 45.2 และ 16.1 ตามลำดับ ในกลุ่มเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีการกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์มากที่สุด รองลงมาได้แก่กองทุนหมู่บ้าน และสหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 42.9 28.6 และ 8.6 ตามลำดับ ในกลุ่มเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงมีการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินเพียงสองแหล่ง ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์และกองทุนหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 71.4 และ 42.9 ผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่ายิ่งเกษตรกรกลัวความเสี่ยงมากขึ้นเท่าใด สัดส่วนของการกู้ยืมเงินก็จะลดลงตามไปด้วย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ได้รับความนิยมในการกู้ยืมเงินมากกว่าสหกรณ์การเกษตร เนื่องจากในการกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์มีความมั่นคงมากกว่า ไม่ต้องมีการลงทุนเกิดขึ้น เพียงแต่เป็นสมาชิกและมีการรวมกลุ่มกันก็สามารถขอกู้ยืมได้ โดยให้วงเงินกู้ที่ค่อนข้างสูงกว่า ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรนั้นเกษตรกรจะต้องเข้าไปเป็นสมาชิกโดยการซื้อหุ้น มีการลงทุนเกิดขึ้น มีความมั่นคงน้อยกว่าและสามารถล้มได้ง่ายกว่า ดังนั้นสหกรณ์ที่กลัวความเสี่ยงจึงไม่มีการกู้ยืมจากสหกรณ์การเกษตรเลย แหล่งกู้ยืมเงินอีกแหล่งหนึ่งที่เป็นที่นิยมและเพิ่งจะเริ่มมีมาเมื่อไม่นาน เกิดขึ้นจากนโยบายและมาตรการแก้ไขปัญหาความยากจนให้แก่เกษตรกรจากทางภาครัฐ เกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งกู้ยืมได้ง่ายกว่า เป็นการจัดการกันเองภายในชุมชน โดยคนในพื้นที่

และมีกระจายอย่างทั่วถึงเกือบทุกหมู่บ้าน แต่วงเงินกู้ที่จะได้รับนั้นไม่สูงนัก ดังนั้นเกษตรกรจึงยังมีความจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาแหล่งกู้ยืมอื่นๆ อยู่

ตารางที่ 6.8 แหล่งสินเชื่อในระบบแบ่งตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

แหล่งสินเชื่อในระบบ	ชอบความเสี่ยง (n=13)	ค่อนข้างชอบความเสี่ยง (n=67)	เป็นกลาง (n=31) ร้อยละ	ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง (n=35)	กลัวความเสี่ยง (n=7)
ธกส.	69.2	68.7	45.2	42.9	71.4
กองทุนหมู่บ้าน	23.1	52.2	48.4	28.6	42.9
สหกรณ์การเกษตร	30.8	32.9	16.1	8.6	0.0
โครงการ กขค.	0.0	9.0	6.5	2.9	0.0
กลุ่มออมทรัพย์ตำบล	0.0	11.9	3.2	0.0	0.0
กองทุนแม่บ้าน	0.0	9.0	3.2	2.9	0.0
กลุ่มผู้เลี้ยงวัว	7.7	6.0	0.0	0.0	0.0
ธนาคารข้าว	0.0	6.0	0.0	2.9	0.0
กองทุน CGF	0.0	4.5	3.2	0.0	0.0
กลุ่มผู้ปลูกมันฝรั่ง	0.0	4.5	0.0	2.9	0.0
สหกรณ์ชลประทาน	0.0	6.0	0.0	0.0	0.0
ธนาคารพาณิชย์	0.0	6.0	0.0	0.0	0.0
กลุ่มปืย	0.0	6.0	0.0	0.0	0.0
สหกรณ์ออมทรัพย์	0.0	4.5	0.0	0.0	0.0
เครดิตยูเนียน	0.0	4.5	0.0	0.0	0.0

หมายเหตุ: เนื่องจากเกษตรกรหนึ่งรายสามารถกู้ยืมได้มากกว่าหนึ่งแห่ง ดังนั้นจึงทำให้สัดส่วนรวมเกิน 100

นอกเหนือจากแหล่งกู้ยืมเงินกู้ในระบบแล้ว ยังมีแหล่งกู้ยืมเงินกู้นอกระบบด้วยเช่นกัน ซึ่งแหล่งเงินกู้นอกระบบนี้ไม่ค่อยมีความหลากหลายมากนัก อีกทั้งยังไม่ค่อยเป็นที่นิยมของเกษตรกรเท่าใดนัก เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยที่สูงมาก แหล่งเงินกู้ยืมนอกระบบที่พบในการศึกษารุ่นนี้ ได้แก่ ญาติ เพื่อนบ้าน นายทุน และร้านค้า จากตารางที่ 6.9 พบว่าการกู้ยืมจากญาติมีสัดส่วนที่สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.1 20.9 16.1 และ 5.7 ของเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง ค่อนข้างชอบความเสี่ยง เป็นกลาง และค่อนข้างกลัวความเสี่ยง ตามลำดับ สัดส่วนที่การกู้ยืมจากญาตินั้นสูงกว่าแหล่งกู้ยืมอื่นๆ เพราะว่า ความสัมพันธ์ส่วนตัวทำให้ง่ายในการเจรจากู้ยืม ในบางรายก็ไม่ต้องเสียดอกเบี้ยเงินกู้อะไรลงมาก็กู้ยืมจากเพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 7.7 6.0 3.2 และ 5.7 ของเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง

ค่อนข้างชอบความเสี่ยง เป็นกลาง และค่อนข้างกลัวความเสี่ยง สัดส่วนของเกษตรกรที่กู้ยืมจาก นายทุนและร้านค้ามีสัดส่วนที่ต่ำมาก เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยที่สูงแล้ว เกษตรกรที่ไปกู้ยืมยังถูกเขา รัดเอาเปรียบจากกลุ่มคนเหล่านี้ด้วย ในส่วนของร้านค้าในส่วนใหญ่นั้นเชื่อจะเป็นการนำปัจจัยการ ผลิตมาใช้ก่อนแล้วนำไปชำระคืน หลังจากที่ยขายผลผลิตได้แล้ว นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าไม่มี เกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงกู้ยืมจากแหล่งสินเชื่อระบบเลย

ตารางที่ 6.9 แหล่งสินเชื่อระบบแบ่งตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

แหล่งสินเชื่อระบบ	ชอบความเสี่ยง (n=13)	ค่อนข้างชอบความเสี่ยง (n=67)	เป็นกลาง (n=31)	ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง (n=35)	กลัวความเสี่ยง (n=7)
ญาติ	23.1	20.9	16.1	5.7	0.0
เพื่อนบ้าน	7.7	6.0	3.2	5.7	0.0
นายทุน	0.0	1.5	3.2	5.7	0.0
ร้านค้า	0.0	1.5	0.0	0.0	0.0

วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมส่วนใหญ่ของเกษตรกรที่มีทัศนคติต่อความเสี่ยงที่แตกต่างกัน คือ การกู้ยืมเพื่อนำเงินมาลงทุนในการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 76.9 83.6 64.5 68.6 และ 85.7 ของ เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง เกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง เกษตรกรที่เป็นกลาง เกษตรกรที่ ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง และเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 6.10 และมี เกษตรกรในกลุ่มที่ชอบความเสี่ยง และค่อนข้างชอบความเสี่ยงเท่านั้นที่มีการกู้ยืมเงินเพื่อนำไป ลงทุนนอกภาคการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 15.4 และ 1.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 6.10) แต่ก็ถือว่ามี สัดส่วนที่ไม่สูงนัก ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยง และค่อนข้างชอบความเสี่ยง มีการนำเงินกู้ไปใช้จ่ายในครัวเรือนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.8 และ 31.3 ตามลำดับ และในกลุ่ม เกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงไม่มีการนำเงินกู้ไปลงทุนนอกภาคการเกษตรเลย อีกทั้งยังไม่มี การนำเงินกู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ด้วย

ตารางที่ 6.10 วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมแบ่งตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

วัตถุประสงค์ในการกู้ยืม	ชอบความเสี่ยง (n=13)	ค่อนข้างชอบความเสี่ยง (n=67)	เป็นกลาง (n=31)	ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง (n=35)	กลัวความเสี่ยง (n=7)
กู้เพื่อลงทุนในการเกษตร	76.9	83.6	64.5	68.6	85.7
กู้เพื่อลงทุนนอกเกษตร	15.4	1.5	0.0	0.0	0.0
กู้เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน	30.8	31.3	22.6	8.6	0.0

เกษตรกรส่วนใหญ่มีหนี้สินอยู่ในช่วง 10,000-49,999 บาท/ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 46.2 34.3 29.0 34.3 และ 42.9 ของเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง เกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง เกษตรกรที่เป็นกลาง เกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง และเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง ตามลำดับ รองลงมาอยู่ในช่วง 100,000-500,000 บาท/ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 30.8 32.8 19.4 17.1 และ 14.3 ของเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง เกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง เกษตรกรที่เป็นกลาง เกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง และเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 6.11 เกษตรกรที่ชอบเสี่ยงและเกษตรกรที่ค่อนข้างชอบเสี่ยงมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 122,231 และ 125,733 บาท/ครัวเรือนซึ่งสูงกว่าเกษตรกรกลุ่มอื่นๆ ในขณะที่เกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 36,714 บาท/ครัวเรือนซึ่งต่ำกว่าเกษตรกรกลุ่มอื่นๆ แต่ที่น่าประหลาดใจก็คือ เกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 101,381 บาท/ครัวเรือนซึ่งถือว่าค่อนข้างสูงมาก ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากมีเกษตรกรบางรายในกลุ่มนี้มีหนี้สินที่เกิดจากการกู้เงินเพื่อนำมาใช้ซื้อรถและสร้างบ้านแล้วไม่สามารถชำระคืนได้ จึงทำให้หนี้สินเฉลี่ยของกลุ่มนี้สูงผิดปกติ นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงไม่มีหนี้สินในครัวเรือนเลย แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงสามารถชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนดดีกว่าเกษตรกรในกลุ่มอื่นๆ อาจจะเนื่องมาจากการลงทุนที่มีโอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนสูงกว่าเกษตรกรกลุ่มอื่นๆ

ตารางที่ 6.11 ภาวะหนี้สินของเกษตรกรแบ่งตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

หนี้สิน (บาท/ครัวเรือน)	ชอบความเสี่ยง (n=13)	ค่อนข้างชอบความ เสี่ยง (n=67)	เป็นกลาง (n=31)	ค่อนข้างกลัวความ เสี่ยง (n=35)	กลัวความเสี่ยง (n=7)
	ร้อยละ				
0	0.0	10.4	19.4	22.9	14.3
1 - 4,999	0.0	3.0	6.5	5.7	0.0
5,000 - 9,999	7.7	4.5	12.9	5.7	0.0
10,000 - 49,999	46.2	34.3	29.0	34.3	42.9
50,000 - 99,999	15.4	11.9	12.9	14.3	28.6
100,000 - 500,000	30.8	32.8	19.4	17.1	14.3
มากกว่า 500,000	0.0	3.0	0.0	0.0	0.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย (บาท/ครัวเรือน)	122,231	125,733	47,048	101,381	36,714

6.4 รายได้ในครัวเรือน

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 5 ว่ารายได้ในฟาร์มนั้นเป็นรายได้ที่รวมมูลค่าผลผลิตที่เกษตรกรนำไปบริโภคในครัวเรือนด้วย ในการแจกแจงรายได้ในฟาร์มตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงในตารางที่ 6.12 พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ที่ชอบความเสี่ยงมีรายได้ในฟาร์มส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 25,000-49,999 บาท/ปี และ 50,000-100,000 บาท/ปี ซึ่งมีสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 38.5 และมีรายได้เฉลี่ย 55,637 บาท/ปี เนื่องมาจากเกษตรกรกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีพื้นที่ถือครองขนาดใหญ่และเลือกลงทุนในพืชที่คาดว่าจะได้รับผลตอบแทนสูงจึงทำให้มีรายได้ในฟาร์มเฉลี่ยสูงกว่าเกษตรกรส่วนอื่นๆ เกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยงมีรายได้ในฟาร์มเฉลี่ย 37,869 บาท/ปี ส่วนใหญ่มีรายได้ในฟาร์มอยู่ในช่วง 50,000-100,000 บาท/ปี และ 25,000-49,999 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 28.4 และ 26.9 ตามลำดับ ในขณะที่เกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง และเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงมีรายได้ในฟาร์มที่ต่ำกว่า เกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงและเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง มีรายได้ในฟาร์มเฉลี่ย 23,172 และ 14,631 บาท/ปีตามลำดับ ส่วนใหญ่มีรายได้ในฟาร์มอยู่ในช่วง 10,000-24,999 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 25.7 และ 57.1 ตามลำดับ รองลงมา มีรายได้ในช่วง 25,000-49,999 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 22.9 และ 28.6 ตามลำดับ

จากผลการศึกษานี้จะเห็นว่าเกษตรกรกลุ่มที่ชอบความเสี่ยงจะมีรายได้ในฟาร์มที่สูงกว่าเกษตรกรกลุ่มที่กลัวความเสี่ยง และในกลุ่มเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงยังมีรายได้ในฟาร์มที่สูงกว่าเกษตรกรที่เป็นกลางและเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากเกษตรกรกลุ่มนี้จะมีความระมัดระวังในการลงทุน ส่วนใหญ่จะเลือกปลูกพืชที่มีรายได้ไม่สูงมากนักและมีโอกาสที่จะขาดทุนต่ำจึงทำให้รายได้ในฟาร์มของเกษตรกรกลุ่มนี้สูงกว่าเกษตรกรที่เป็นกลางและเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง

นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงและกลัวความเสี่ยงก็ไม่มีเกษตรกรที่ขาดทุนจากการดำเนินการในฟาร์มเลย เกษตรกรแต่ละกลุ่มก็จะมีวิธีการในการรับมือกับความเสี่ยงที่แตกต่างกันไปในการตัดสินใจผลิต โดยที่เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงจะเน้นการผลิตที่สามารถสร้างรายได้ที่ค่อนข้างสูง ในขณะที่เกษตรกรในกลุ่มที่กลัวความเสี่ยงจะเลือกการผลิตที่ค่อนข้างจะปลอดภัยและมีโอกาสขาดทุนค่อนข้างต่ำ แต่กลับพบว่าเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงมีเกษตรกรที่ขาดทุนจากการดำเนินการในฟาร์มสูงกว่าเกษตรกรในกลุ่มอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรในกลุ่มนี้บางส่วนปลูกลำไยนอกฤดูกาลและขาดทุนอย่างมากในช่วงปีที่ผ่านมา

ตารางที่ 6.12 รายได้ในฟาร์มแบ่งตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

รายได้ในฟาร์ม(บาท/ปี)	ขอความเสี่ยง (n=13)		ค่อนข้างขอความ เสี่ยง (n=67)		เป็นกลาง (n=31)	ค่อนข้างกลัวความ เสี่ยง (n=35)	กลัวความเสี่ยง (n=7)
	ร้อยละ						
ต่ำกว่า 0	0.0	9.0	16.1	22.9	0.0		
1 - 4,999	0.0	4.5	9.7	11.4	0.0		
5,000 - 9,999	0.0	3.0	12.9	11.4	0.0		
10,000 - 24,999	15.4	22.4	22.6	25.7	57.1		
25,000 - 49,999	38.5	26.9	22.6	22.9	28.6		
50,000 - 100,000	38.5	28.4	12.9	5.7	0.0		
มากกว่า 100,000	7.7	6.0	3.2	0.0	14.3		
รวม	100.	100.0	100.0	100.0	100.0		
ค่าเฉลี่ย (บาท/ปี)	55,637	37,869	23,172	14,631	37,508		

จากตารางที่ 6.13 พบว่ารายได้นอกฟาร์มเฉลี่ยของกลุ่มเกษตรกรที่แบ่งตามทัศนคติต่อความเสี่ยงมีความแตกต่างกันไม่มากนัก เกษตรกรที่ขอความเสี่ยงมีรายได้นอกฟาร์มเฉลี่ย 64,997 บาท/ปี รายได้นอกฟาร์มส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 10,000-49,999 บาท/ปี และ 100,000-200,000 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 30.8 และ 23.1 ตามลำดับ ในขณะที่เกษตรกรที่ค่อนข้างขอความเสี่ยง เกษตรกรที่เป็นกลาง เกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง มีรายได้นอกฟาร์มเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน ได้แก่ 52,261 52,572 และ 52,309 บาท/ปี ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรที่ขอความเสี่ยงมีสัดส่วนที่ไม่ออกไปทำงานนอกฟาร์มสูงมาก คิดเป็นร้อยละ 38.5 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะเกษตรกรที่ขอความเสี่ยงบางส่วนไม่ค่อยมีปัญหาในเรื่องของเงินลงทุนและมุ่งเน้นการผลิตอย่างเข้มข้น ทำให้แรงงานในครัวเรือนส่วนใหญ่ต้องทำงานในฟาร์มหนักตามไปด้วยจึงไม่มีเวลาออกไปทำงานนอกฟาร์ม และยังพบอีกว่าเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงก็มีสัดส่วนที่ไม่ออกไปทำงานนอกฟาร์มสูงด้วยเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 28.6 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครัวเรือนเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงมีแรงงานในครัวเรือนน้อยกว่าเกษตรกรกลุ่มอื่นๆ จึงทำให้ไม่มีแรงงานมากพอที่จะแบ่งให้ออกไปทำงานนอกฟาร์ม

ตารางที่ 6.13 รายได้นอกฟาร์มแบ่งตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

รายได้นอกฟาร์ม (บาท/ปี)	ชอบความเสี่ยง (n=13)		ค่อนข้างชอบความเสี่ยง (n=67)		เป็นกลาง (n=31)		ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง (n=35)		กลัวความเสี่ยง (n=7)	
	ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ	
0	38.5		9.0		12.9		5.7		28.6	
1 - 4,999	0.0		9.0		6.5		22.9		0.0	
5,000 - 9,999	0.0		7.5		9.7		5.7		0.0	
10,000 - 49,999	30.8		34.3		32.3		40.0		14.3	
50,000 - 99,999	7.7		23.9		25.8		14.3		28.6	
100,000 - 200,000	23.1		14.9		9.7		11.4		28.6	
มากกว่า 200,000	0.0		1.5		3.2		0.0		0.0	
รวม	100.0		100.0		100.0		100.0		100.0	
ค่าเฉลี่ย (บาท/ปี)	64,997		52,261		52,572		43,803		52,309	

นอกจากการดำเนินกิจกรรมภายในฟาร์มแล้วยังมีเกษตรกรบางส่วนที่ออกไปทำงานนอกฟาร์มเพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับครัวเรือนและเพื่อสะสมเงินลงทุน อาชีพนอกฟาร์มของเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงได้แก่ อาชีพรับจ้าง ค้าขาย ก่อสร้าง ทำภาชนะไม้มะม่วง ริดใบตอง อาชีพนอกฟาร์มของเกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยงได้แก่ อาชีพรับจ้าง ค้าขาย แกะสลัก ลูกจ้างชั่วคราว ก่อสร้าง ขับรถสิบล้อ ทำงานห้องเย็น เย็บผ้า แคนคี่ ทำดอกไม้ประดิษฐ์ เพาะพันธุ์ลูกสุนัขจำหน่าย ทำอูร์ด ขับรถรับส่งนักเรียน ส่วนอาชีพนอกฟาร์มของเกษตรกรที่เป็นกลางได้แก่ อาชีพรับจ้าง ค้าขาย ลูกจ้างชั่วคราว ก่อสร้าง ริดใบตอง รับจ้างห่อแหนม อาชีพนอกฟาร์มของเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงได้แก่ อาชีพรับจ้าง ค้าขาย จักสาน ก่อสร้าง ทำงานห้องเย็น เสริมสวย เย็บผ้า ช่างไม้ ให้คนอื่นเช่าที่ดิน เก็บค่าหัวคิวปลูกมันฝรั่ง และอาชีพนอกฟาร์มของเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงได้แก่ อาชีพรับจ้าง ค้าขาย จักสาน ก่อสร้าง เสริมสวย เย็บผ้า รับจ้างไม้ ในตารางที่ 6.14 พบว่าอาชีพนอกฟาร์มที่มีสัดส่วนสูงที่สุดในทุกกลุ่มคืออาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 38.5 70.1 58.1 71.4 และ 28.6 ของเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง เกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง เกษตรกรที่เป็นกลาง เกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง และเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงตามลำดับ ในกลุ่มเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงมีรายได้เฉลี่ยในฟาร์มสูงที่สุดดังแสดงในตารางที่ 6.13 พบว่าอาชีพนอกฟาร์มมีความหลากหลายไม่มากนักแต่เป็นอาชีพที่มีรายได้ค่อนข้างดี โดยเฉพาะการทำภาชนะด้วยไม้มะม่วง ค้าขายและก่อสร้าง ส่วนในกลุ่มเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงเป็นกลุ่มที่มีรายได้นอกฟาร์มสูงเป็นอันดับที่สองรองจากกลุ่มเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงพบว่าอาชีพนอกฟาร์มในกลุ่มนี้เป็น

อาชีพที่มีรายได้ค่อนข้างดีและค่อนข้างมีความมั่นคง โดยเฉพาะอาชีพค้าขาย ก่อสร้าง เสริมสวย และเย็บผ้า

ตารางที่ 6.14 อาชีพนอกฟาร์มแบ่งตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

อาชีพนอกฟาร์ม	ชอบความเสี่ยง (n=13)	ค่อนข้างชอบความ เสี่ยง (n=67)	เป็นกลาง (n=31)	ค่อนข้างกลัวความ เสี่ยง (n=35)	กลัวความเสี่ยง (n=7)
	ร้อยละ				
รับจ้าง	38.5	70.1	58.1	71.4	28.6
ค้าขาย	7.7	7.5	9.7	5.7	14.3
จักสาน	0.0	0.0	0.0	2.9	14.3
แกะสลัก	0.0	1.5	0.0	0.0	0.0
ลูกจ้างชั่วคราว	0.0	3.0	3.2	0.0	0.0
ก่อสร้าง	7.7	10.4	9.7	11.4	28.6
ขับรถสิบล้อ	0.0	1.5	0.0	0.0	0.0
ทำงานห้องเย็น	0.0	1.5	0.0	2.9	0.0
เเสริมสวย	0.0	0.0	0.0	2.9	14.3
เย็บผ้า	0.0	3.0	0.0	5.7	14.3
รับจ้างไม้	0.0	0.0	0.0	0.0	14.3
ช่างไม้	0.0	0.0	0.0	2.9	0.0
แคคตัส	0.0	1.5	0.0	0.0	0.0
ทำดอกไม้ประดิษฐ์	0.0	1.5	0.0	0.0	0.0
เพาะลูกสุนัขขาย	0.0	1.5	0.0	0.0	0.0
ให้คนอื่นเช่าที่ดิน	0.0	0.0	0.0	2.9	0.0
ทำภาชนะไม้มะม่วง	7.7	0.0	0.0	0.0	0.0
ทำอุ้งรถ	0.0	1.5	0.0	0.0	0.0
เก็บค่าหัวคิวมันฝรั่ง	0.0	0.0	0.0	2.9	0.0
ขับรถรับส่งนักเรียน	0.0	1.5	0.0	0.0	0.0
รีดใบตอง	7.7	0.0	3.2	0.0	0.0
รับจ้างห่อแหนม	0.0	0.0	3.2	0.0	0.0

จากตารางที่ 6.15 รายได้รวมในครัวเรือนของเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงสูงกว่ารายได้รวมของเกษตรกรที่มีทัศนคติต่อความเสี่ยงในกลุ่มอื่นๆ รายได้รวมของเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงมีการกระจายที่ค่อนข้างกว้าง ส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วง 10,000-49,000 บาท/ปี 50,000-99,999 บาท/ปี 100,000-200,000 บาท/ปี และมากกว่า 200,000 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 38.5 23.1 15.4 และ 23.1

ตามลำดับ ส่วนเกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง จะมีรายได้ในครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 50,000-99,999 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 41.8 เกษตรกรที่เป็นกลางและเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง จะมีรายได้ในครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 10,000-49,999 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 32.3 และ 40.0 ตามลำดับ ส่วนเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงมีการกระจายของรายได้ในครัวเรือนที่ไม่ค่อยเด่นชัด รายได้ในครัวเรือนกระจายแบบกว้างๆ อยู่ในช่วง 10,000-49,999 บาท/ปี 50,000-99,999 บาท/ปี และ 100,000-200,000 บาท/ปี ในสัดส่วนที่เท่าๆ กันคิดเป็นร้อยละ 28.6 จากการจำแนกรายได้ในฟาร์ม และรายได้นอกฟาร์มในตารางที่ 6.12 และ 6.13 แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงและเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงมีรายได้ในฟาร์มสูงกว่าเกษตรกรกลุ่มอื่นๆ ส่งผลให้รายได้รวมของเกษตรกรทั้งสองกลุ่มสูงตามไปด้วย ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงและกลัวความเสี่ยงต่างก็มีอาชีพนอกฟาร์มเป็นสิ่งที่ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนจากความเสี่ยงในภาคเกษตร

ตารางที่ 6.15 รายได้รวมของครัวเรือนเกษตรกรแบ่งตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

รายได้รวมในครัวเรือน (บาท/ปี)	ชอบความเสี่ยง (n=13)	ค่อนข้างชอบความเสี่ยง (n=67)	ร้อยละ		กลัวความเสี่ยง (n=7)
			เป็นกลาง (n=31)	ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง (n=35)	
ต่ำกว่า 0	0.0	3.0	6.5	2.9	0.0
1 - 9,999	0.0	3.0	9.7	11.4	0.0
10,000 - 49,999	38.5	19.4	32.3	40.0	28.6
50,000 - 99,999	23.1	41.8	22.6	31.4	28.6
100,000 - 200,000	15.4	28.4	25.8	14.3	28.6
มากกว่า 200,000	23.1	4.5	3.2	0.0	14.3
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย (บาท/ปี)	100,948	89,614	68,276	54,159	99,958

6.5 ข้อจำกัดของครัวเรือน

ข้อจำกัดทางการเกษตรของกลุ่มเกษตรกรที่มีทัศนคติต่อความเสี่ยงที่แตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก เกษตรกรส่วนใหญ่ของทุกกลุ่มจะมีข้อจำกัดในเรื่องของการขาดแคลนเงินลงทุน คิดเป็นร้อยละ 69.2 ในเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง ร้อยละ 74.6 ในเกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง ร้อยละ 74.2 ในเกษตรกรที่เป็นกลาง ร้อยละ 68.6 ในเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง และร้อยละ 100.0 ของเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง รองลงมาคือข้อจำกัดในเรื่องของแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 69.2 56.7 61.3 65.7 และ 71.4 ของเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง เกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความ

เสี่ยง เกษตรกรที่เป็นกลาง เกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง และเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 6.16

ตารางที่ 6.16 ข้อจำกัดทางการเกษตรแบ่งตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

ข้อจำกัดทางการเกษตร	ชอบความเสี่ยง (n=13)	ค่อนข้างชอบความ เสี่ยง (n=67)	เป็นกลาง (n=31)	ค่อนข้างกลัวความ เสี่ยง (n=35)	กลัวความเสี่ยง (n=7)
	ร้อยละ				
ขาดแคลนเงินลงทุน	69.2	74.6	74.2	68.6	100.0
ขาดแคลนแรงงาน	69.2	56.7	61.3	65.7	71.4
ที่ดินทำกินไม่เพียงพอ	38.5	53.7	58.1	57.1	42.9
ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง	30.8	40.3	48.4	37.1	28.6
ปัญหาดินเสื่อมโทรม	38.5	35.8	22.6	40.0	14.3
ขาดแคลนแหล่งน้ำทางเกษตร	46.2	32.8	25.8	40.0	0.0
ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน	23.1	25.4	25.8	17.1	0.0
ไม่มีความชำนาญในการผลิต	7.7	7.5	6.5	8.6	0.0

ข้อจำกัดในการครองชีพของเกษตรกรที่มีทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงแตกต่างกันทุกกลุ่ม ก็มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน จากตารางที่ 6.17 พบว่าเกษตรกรทุกกลุ่มส่วนใหญ่ มีปัญหาารายรับไม่พอจาย รายจ่าย คิดเป็นร้อยละ 76.9 71.1 71.0 71.4 และ 71.4 ของเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง เกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง เกษตรกรที่เป็นกลาง เกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง และเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงตามลำดับ รองลงมาคือปัญหาหนี้สินและปัญหาสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 53.8 และ 30.8 ของเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 49.3 และ 4.3 ของเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 51.6 และ 48.4 ของเกษตรกรที่เป็นกลางตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 42.9 และ 31.4 ของเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงตามลำดับ และคิดเป็นร้อยละ 57.1 และ 28.6 ของเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงตามลำดับ ส่วนข้อจำกัดในเรื่องขาดแคลนสาธารณูปโภค สมาชิกในครัวเรือนติดอบายมุข และปัญหาหมันบุตรมากเกินไป มีในสัดส่วนที่ค่อนข้างต่ำมากในทุกกลุ่ม

ตารางที่ 6.17 ข้อจำกัดในการครองชีพแบ่งตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

ข้อจำกัดในการครองชีพ	ชอบความเสี่ยง (n=13)	ค่อนข้างชอบ ความเสี่ยง (n=67)	เป็นกลาง (n=31)	ค่อนข้างกลัว ความเสี่ยง (n=35)	กลัวความ เสี่ยง (n=7)
	ร้อยละ				
ขาดแคลนสาธารณูปโภค	7.7	9.0	3.2	5.7	0.0
ปัญหาสุขภาพ	30.8	4.3	48.4	31.4	28.6
หนี้สิน	53.8	49.3	51.6	42.9	57.1
รายรับไม่พอกับรายจ่าย	76.9	70.1	71.0	71.4	71.4
สมาชิกในครัวเรือนติดการพนันและยาเสพติด	0.0	6.0	0.0	14.3	14.3
มีบุตรมาก	0.0	3.0	3.2	0.0	14.3

6.6 ระดับการลงทุนและระดับการขาดทุนที่ยอมรับได้

การลงทุนทางเกษตรของเกษตรกรที่มีทัศนคติต่อความเสี่ยงแตกต่างกันมีระดับการลงทุนที่คล้ายคลึงกัน เกษตรกรส่วนใหญ่ของกลุ่มเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง เกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง เกษตรกรที่เป็นกลาง เกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง เกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง มีระดับการลงทุนทางการเกษตรอยู่ในช่วง 10,000-49,999 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 53.8 65.7 67.7 48.6 และ 71.4 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 6.18 และยังแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงมีระดับการลงทุนเฉลี่ย 44,949 บาท/ปี ซึ่งสูงกว่าเกษตรกรกลุ่มอื่นๆ และที่น่าแปลกใจก็คือเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงก็มีการลงทุนที่ค่อนข้างสูงด้วยเช่นกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเนื่องมาจากเกษตรกรกลุ่มนี้มีเงินทุนสะสมจากรายได้นอกฟาร์มค่อนข้างสูงจึงนำเงินมาลงทุนทางการเกษตรมากขึ้นเพื่อลดความเสี่ยงในการผลิตโดยการใส่ปุ๋ยและใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง

ตารางที่ 6.18 ระดับการลงทุนทางเกษตรแบ่งตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

ระดับการลงทุน (บาท/ปี)	ชอบความเสี่ยง (n=13)	ค่อนข้างชอบ ความเสี่ยง (n=67)	เป็นกลาง (n=31)	ค่อนข้างกลัว ความเสี่ยง (n=35)	กลัวความ เสี่ยง (n=7)
	ร้อยละ				
ต่ำกว่า 10,000	15.4	14.9	22.6	34.3	14.3
10,000 - 49,999	53.8	65.7	67.7	48.6	71.4
50,000 - 100,000	30.8	13.4	9.7	17.1	14.3
มากกว่า 100,000	0.0	6.0	0.0	0.0	0.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย (บาท/ปี)	44,949	41,455	29,594	31,171	36,677

เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง มีระดับการยอมรับการขาดทุนที่ค่อนข้างหลากหลาย ระดับการขาดทุนที่ยอมรับได้ มีตั้งแต่ไม่ยอมขาดทุน ยอมขาดทุนไม่เกินครึ่งหนึ่งของเงินลงทุน ยอมขาดทุนครึ่งหนึ่งของเงินลงทุน และยอมขาดทุนเกินกว่าครึ่งหนึ่งของเงินลงทุนมีสัดส่วนที่ไม่ค่อยแตกต่างกันมากนัก คิดเป็นร้อยละ 23.1 15.4 30.8 และ 23.1 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 6.19 แต่ถึงอย่างไร เกษตรกรส่วนใหญ่ก็ไม่ต้องการที่จะยอมขาดทุนทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง เกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง และเกษตรกรที่เป็นกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง และเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง สัดส่วนของเกษตรกรในกลุ่มเหล่านี้ที่ยอมขาดทุนเกินกว่าครึ่งหนึ่งของเงินลงทุน และยอมขาดทุนทั้งหมด มีสัดส่วนที่น้อยมากหรือแทบไม่มีเลย เกษตรกรเหล่านี้ส่วนใหญ่จะยอมขาดทุนไม่เกินครึ่งหนึ่งของเงินลงทุน คิดเป็นร้อยละ 45.7 และ 57.1 ของเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงและเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงตามลำดับ นั่นแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง ก็ยอมกลั้วการขาดทุนด้วย ดังนั้นระดับการขาดทุนที่ยอมรับได้ของเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงจึงค่อนข้างต่ำกว่าของเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง

ตารางที่ 6.19 ระดับการขาดทุนที่ยอมรับได้แบ่งตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

ระดับการขาดทุนที่ยอมรับได้	ชอบความเสี่ยง (n=13)	ค่อนข้างชอบ ความเสี่ยง (n=67)	เป็นกลาง (n=31)	ค่อนข้างกลัว ความเสี่ยง (n=35)	กลัวความเสี่ยง (n=7)
	ร้อยละ				
ไม่ยอมขาดทุน	23.1	13.4	16.1	20.0	28.6
ยอมขาดทุนไม่เกินครึ่งหนึ่งของเงินลงทุน	15.4	62.7	35.5	45.7	57.1
ยอมขาดทุนครึ่งหนึ่งของเงินลงทุน	30.8	10.4	29.0	28.6	14.3
ยอมขาดทุนเกินกว่าครึ่งหนึ่งของเงินลงทุน	23.1	4.5	9.7	5.7	0.0
ยอมขาดทุนทั้งหมด	7.7	9.0	9.7	0.0	0.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ในการศึกษาระดับการลงทุนเพื่อการเสี่ยงโชคในตารางที่ 6.20 พบว่า เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงและเกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยงส่วนใหญ่มีระดับการลงทุนเพื่อการเสี่ยงโชคอยู่ในช่วง 1,000-10,000 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 53.8 และร้อยละ 49.3 ตามลำดับ เกษตรกรที่เป็นกลาง เกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง และเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง ส่วนใหญ่จะไม่ยอมเสียเงินในการลงทุนเพื่อการเสี่ยงคิดเป็นร้อยละ 51.6 57.1 และ 42.9 ตามลำดับ แต่ในขณะเดียวกันสัดส่วนของเกษตรกรที่ลงทุนเพื่อการเสี่ยงโชคในช่วง 1,000-10,000 บาท/ปี ก็มีค่อนข้างสูงด้วยเช่นกัน แสดงให้เห็นว่าในกลุ่มเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงหรือเป็นกลางมีความหลากหลายในทัศนคติที่มีต่อการลงทุนเพื่อความเสี่ยงโชค ผู้ที่กลัวความเสี่ยงไม่จำเป็นต้องไม่ชอบการลงทุนเพื่อการเสี่ยงโชคด้วยเสมอไป

ตารางที่ 6.20 ระดับการลงทุนเพื่อการเสี่ยงโชคแบ่งตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

ระดับการลงทุน เพื่อเสี่ยงโชค (บาท/ปี)	ชอบความเสี่ยง (n=13)	ค่อนข้างชอบ ความเสี่ยง (n=67)	เป็นกลาง (n=31)	ค่อนข้างกลัวความ เสี่ยง (n=35)	กลัวความเสี่ยง (n=7)
	ร้อยละ				
0	23.1	28.4	51.6	57.1	42.9
1 - 999	23.1	19.4	16.1	22.9	14.3
1,000 - 10,000	53.8	49.3	32.3	20.0	42.9
มากกว่า 10,000	0.0	3.0	0.0	0.0	0.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย (บาท/ปี)	1,963	2,160	646	695	917

6.7 ระบบการปลูกพืชของเกษตรกร

การตัดสินใจเลือกปลูกพืชของเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงค่อนข้างจะมีความหลากหลาย และมีการตัดสินใจเลือกปลูกพืชที่เข้มข้นมากกว่าเกษตรกรที่มีทัศนคติที่แตกต่างออกไป เกษตรกรที่มีทัศนคติที่ต่างกันทุกกลุ่ม เกษตรกรจะตัดสินใจเลือกปลูกพืช 1 รอบและ 2 รอบ เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 33.3 และ 40.0 ของเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 38.6 และ 48.9 ของเกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยงตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 39.5 และ 44.2 ของเกษตรกรที่เป็นกลางตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 44.7 และ 40.4 ของเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงตามลำดับ และคิดเป็นร้อยละ 35.7 และ 64.3 ของเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 6.21 แต่ที่มีการตัดสินใจแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มเกษตรกรก็คือการตัดสินใจเลือกปลูกพืช 3 รอบในช่วงระยะเวลา 1 ปี ซึ่งเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงจะมีสัดส่วนในการตัดสินใจเลือกปลูกพืช 3 รอบเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด ในขณะที่เกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงไม่มีการตัดสินใจเพื่อเลือกปลูกพืช 3 รอบเลย

ตารางที่ 6.21 จำนวนรอบในการปลูกพืชในช่วงระยะเวลา 1 ปีของเกษตรกรแบ่งตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

จำนวนรอบในการปลูกพืช	ชอบความเสี่ยง (n=13)	ค่อนข้างชอบความเสี่ยง (n=67)	เป็นกลาง (n=31)	ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง (n=35)	กลัวความเสี่ยง (n=7)
ปลูกพืช 1 รอบ	33.3	38.6	39.5	44.7	35.7
ปลูกพืช 2 รอบ	40.0	48.9	44.2	40.4	64.3
ปลูกพืช 3 รอบ	26.7	12.5	16.3	14.9	0.0

ในตารางที่ 6.22 จะจำแนกระบบพืชทั้งหมดที่พบในพื้นที่ศึกษา พบว่าระบบพืชของเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงที่พบในการศึกษานี้ ได้แก่ การปลูกข้าวนาปีอย่างเดียวไว้เพื่อบริโภคและจำหน่ายซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาคือ ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง ข้าวนาปี-ถั่วลิสง ข้าวนาปี-ถั่วเหลือง-ถั่วฝักยาว ซึ่งมีสัดส่วนที่เท่ากันคิดเป็นร้อยละ 13.3 นอกจากนี้ยังมีการปลูกข้าวหอมนิล-ข้าวนาปรัง ข้าวนาปี-ถั่วเหลือง ข้าวนาปี-ถั่วลิสง-หอมแดง ซึ่งมีสัดส่วนที่ไม่มากนักในกลุ่มของเกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยงส่วนใหญ่ปลูกข้าวนาปีอย่างเดียวคิดเป็นร้อยละ 33.0 รองลงมาเกษตรกรเลือกปลูกข้าวนาปี-ถั่วเหลือง และข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง คิดเป็นร้อยละ 18.2 และ 13.6 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมี การปลูกกระเทียม ข้าวโพด ถั่วเหลือง พริกอย่างเดียว ข้าวนาปี-กระเทียม ข้าวนาปี-ข้าวโพด ข้าวนาปี-ถั่วลิสง ข้าวนาปี-มันฝรั่ง ข้าวนาปี-หอมแดง พริก-ถั่วลิสง พริก-มะเขือ มะเขือเจ้าพระยา-ถั่วฝักยาว ข้าวนาปี-กระเทียม-ข้าวโพดหวาน ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง-ถั่วฝักยาว ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง-ถั่วลิสง ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง-ถั่วเหลือง ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง-มันฝรั่ง ข้าวนาปี-ถั่วลิสง-หอมแดง ข้าวนาปี-ถั่วเหลือง-ข้าวโพด ข้าวโพด-ข้าวโพด-ข้าวโพด ซึ่งจะเห็นว่ามีความหลากหลายมาก ในแต่ละระบบก็มีสัดส่วนที่ไม่มากนัก

ในกลุ่มเกษตรกรที่เป็นกลางพบว่า ส่วนใหญ่ปลูกข้าวนาปีอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 25.6 รองลงมาคือ ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง และ ข้าวนาปี-ถั่วเหลือง คิดเป็นร้อยละ 16.3 และ 18.6 ตามลำดับ (ตารางที่ 6.22) นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรที่ปลูกถั่วเหลืองและพริกอย่างเดียว ข้าวนาปี-กระเทียม ข้าวนาปี-ข้าวโพด ข้าวนาปี-หอมแดง หอมแดง-หอมแดง ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง-ข้าวโพด ข้าวนาปี-ข้าวโพด-มันเทศ ข้าวนาปี-ถั่วลิสง-มะเขือเทศ ข้าวนาปี-ถั่วเหลือง-ถั่วเหลือง ข้าวนาปี-ยาสูบ-ข้าวโพด ข้าวนาปี-ยาสูบ-ถั่วฝักยาว ถั่วฝักยาว-ถั่วฝักยาว-พริก

ในกลุ่มเกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงส่วนใหญ่ปลูกข้าวนาปีอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 36.2 รองลงมาคือข้าวนาปี-ถั่วเหลือง คิดเป็นร้อยละ 23.4 (ตารางที่ 6.22) นอกจากนี้ยังมีการปลูก

กระเทียมและพริกอย่างเดียว ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง ข้าวนาปี-ข้าวโพด ข้าวนาปี-ถั่วลิสง ข้าวโพด-กะหล่ำดอก ข้าวโพด-ข้าวโพด ถั่วฝักยาว-ถั่วเหลือง หอมแดง-พริก ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง-ข้าวโพด ข้าวนาปี-ข้าวโพด-มันฝรั่ง ข้าวนาปี-แตงกวา-ถั่วลิสง ข้าวนาปี-ถั่วเหลือง-ถั่วฝักยาว ข้าวนาปี-ยาสูบ-ถั่วฝักยาว ข้าวโพด-ข้าวโพด-ข้าวโพด ในเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงส่วนใหญ่จะปลูกข้าวนาปี-ถั่วเหลืองคิดเป็นร้อยละ 28.6 รองลงมาคือปลูกกระเทียมอย่างเดียวคิดเป็นร้อยละ 14.3 (ตารางที่ 6.22) ซึ่งเป็นการปลูกตามเพื่อนบ้าน เห็นคนอื่นปลูกแล้วได้ผลดีจึงปลูกตาม นอกจากนี้ยังมีการปลูกข้าวเจ้านาปี ข้าวโพด ถั่วลิสงอย่างเดียว กระเทียม-พริก ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง ข้าวนาปี-ข้าวโพด ข้าวนาปี-มะเขือเทศ ข้าวโพด-ข้าวโพด ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าไม่ว่าอย่างไรเกษตรกรส่วนใหญ่ก็จะต้องปลูกข้าวไว้บริโภคในครัวเรือนก่อน เพื่อเป็นหลักประกันว่าจะมีอาหารสำหรับบริโภคในครัวเรือนไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรในพื้นที่ศึกษามีการปลูกถั่วในสัดส่วนที่ค่อนข้างสูงกว่าไม้ผลชนิดอื่นๆ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการผลิตถั่วในออกฤดูการผลิตด้วยสารโปแตสเซียมเป็นที่นิยมกันมากในช่วง 2-3 ปีก่อน จึงทำให้เกษตรกรบางส่วนถมที่นาเพื่อปรับเป็นพื้นที่ปลูกถั่ว และบางส่วนก็ปลูกถั่วเพิ่มขึ้นในที่ไร่ลาดชัน

ตารางที่ 6.22 ระบบพืชของเกษตรกรตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

ระบบพืช	ชอบความเสี่ยง	ค่อนข้างชอบ	เป็นกลาง	ค่อนข้างกลัวความ	กลัวความ
	(n=13)	ความเสี่ยง	(n=31)	เสี่ยง	เสี่ยง
	ร้อยละ				
	(n=67)	(n=35)	(n=7)		
กระเทียม	0.0	2.3	0.0	2.1	14.3
ข้าวเจ้านาปี	0.0	0.0	0.0	0.0	7.1
ข้าวนาปี	33.3	33.0	25.6	36.2	0.0
ข้าวโพด	0.0	1.1	0.0	0.0	7.1
ถั่วลิสง	0.0	0.0	0.0	0.0	7.1
ถั่วเหลือง	0.0	1.1	4.7	0.0	0.0
พริก	0.0	1.1	9.3	6.4	0.0
กระเทียม-พริก	0.0	1.1	0.0	0.0	7.1
ข้าวเจ้าหอมนิล-ข้าวนาปรัง	6.7	0.0	0.0	0.0	0.0
ข้าวนาปี-กระเทียม	0.0	1.1	2.3	0.0	0.0
ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง	13.3	13.6	16.3	4.3	7.1
ข้าวนาปี-ข้าวโพด	0.0	1.1	2.3	2.1	7.1

ตารางที่ 6.22 (ต่อ) ระบบพืชของเกษตรกรตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

ระบบพืช	ชอบความเสี่ยง	ค่อนข้างชอบความ	เป็นกลาง	ค่อนข้างกลัวความ	กลัวความ
	(n=13)	เสี่ยง (n=67)	(n=31)	เสี่ยง (n=35)	เสี่ยง (n=7)
	ร้อยละ				
ข้าวนาปี-ถั่วลิสง	13.3	6.8	0.0	2.1	0.0
ข้าวนาปี-ถั่วเหลือง	6.7	18.2	18.6	23.4	28.6
ข้าวนาปี-มะเขือเทศ	0.0	0.0	0.0	0.0	7.1
ข้าวนาปี-มันฝรั่ง	0.0	2.3	0.0	0.0	0.0
ข้าวนาปี-หอมแดง	0.0	1.1	2.3	0.0	0.0
ข้าวโพด-กะหล่ำดอก	0.0	0.0	0.0	2.1	0.0
ข้าวโพด-ข้าวโพด	0.0	0.0	0.0	2.1	7.1
ถั่วฝักยาว-ถั่วเหลือง	0.0	0.0	0.0	2.1	0.0
พริก-ถั่วลิสง	0.0	1.1	0.0	0.0	0.0
พริก-มะเขือ	0.0	1.1	0.0	0.0	0.0
มะเขือเจ้าพระยา-ถั่วฝักยาว	0.0	1.1	0.0	0.0	0.0
หอมแดง-พริก	0.0	0.0	0.0	2.1	0.0
หอมแดง-หอมแดง	0.0	0.0	2.3	0.0	0.0
ข้าวนาปี-กระเทียม-ข้าวโพดหวาน	0.0	1.1	0.0	0.0	0.0
ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง-ข้าวโพด	0.0	0.0	2.3	2.1	0.0
ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง-ถั่วฝักยาว	0.0	1.1	0.0	0.0	0.0
ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง-ถั่วลิสง	0.0	1.1	0.0	0.0	0.0
ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง-ถั่วเหลือง	0.0	1.1	0.0	0.0	0.0
ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง-มันฝรั่ง	0.0	1.1	0.0	0.0	0.0
ข้าวนาปี-ข้าวโพด-มันเทศ	0.0	0.0	2.3	0.0	0.0
ข้าวนาปี-ข้าวโพด-มันฝรั่ง	0.0	0.0	0.0	4.3	0.0
ข้าวนาปี-แตงกวา-ถั่วลิสง	0.0	0.0	0.0	2.1	0.0
ข้าวนาปี-ถั่วลิสง-ถั่วเหลือง	0.0	1.1	0.0	0.0	0.0
ข้าวนาปี-ถั่วลิสง-มะเขือเทศ	0.0	0.0	2.3	0.0	0.0
ข้าวนาปี-ถั่วลิสง-หอมแดง	6.7	1.1	0.0	0.0	0.0

ตารางที่ 6.22 (ต่อ) ระบบพีชของเกษตรกรตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง

ระบบพีช	ชอบความเสี่ยง	ค่อนข้างชอบความเสี่ยง	เป็นกลาง	ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง	กลัวความเสี่ยง
	(n=13)	(n=67)	(n=31)	(n=35)	(n=7)
	ร้อยละ				
ข้าวนาปี-ถั่วเหลือง-ข้าวโพด	0.0	1.1	0.0	0.0	0.0
ข้าวนาปี-ถั่วเหลือง-ถั่วฝักยาว	13.3	0.0	0.0	2.1	0.0
ข้าวนาปี-ถั่วเหลือง-ถั่วเหลือง	0.0	0.0	2.3	0.0	0.0
ข้าวนาปี-ยาสูบ-ข้าวโพด	0.0	0.0	2.3	0.0	0.0
ข้าวนาปี-ยาสูบ-ถั่วฝักยาว	6.7	0.0	2.3	2.1	0.0
ข้าวโพด-ข้าวโพด-ข้าวโพด	0.0	3.4	0.0	2.1	0.0
ถั่วฝักยาว-ถั่วฝักยาว-พริก	0.0	0.0	2.3	0.0	0.0
ลำไย	34.8	25.6	18.5	16.1	17.6
มะม่วง	0.0	0.8	1.9	0.0	0.0
กาแฟ	0.0	0.8	0.0	0.0	0.0

ในบทนี้พบว่าผลจากการแบ่งกลุ่มเกษตรกรตามทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยงแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรค่อนข้างที่จะมีความหลากหลายของทัศนคติ ในส่วนของข้อมูลทั่วไปพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน อายุของหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 41-55 ปี และหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับชั้น ป.4 แรงงานในครัวเรือนส่วนใหญ่มีน้อยกว่า 3 คน เกษตรกรทุกกลุ่มมีที่ดินเป็นของตนเองและมีบางส่วนที่เช่าที่ดินเพื่อทำการเพาะปลูก ขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ยของเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง เกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยง เกษตรกรที่เป็นกลาง เกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยง และเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงคือ 12.75 10.56 8.08 6.53 และ 10.57 ไร่ตามลำดับ

จากการศึกษาเรื่องสินเชื่อและภาวะหนี้สินพบว่าเกษตรกรทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงแหล่งกู้ยืมในระบบ แหล่งสินเชื่อในระบบที่สำคัญได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ กองทุนหมู่บ้าน และสหกรณ์การเกษตร การกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ได้รับความนิยมในการกู้ยืมมากกว่าสหกรณ์การเกษตร เนื่องจากในการกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์มีความมั่นคงมากกว่าและไม่ต้องมีการลงทุนเกิดขึ้น เพียงแต่เป็นสมาชิกและมีการรวมกลุ่มกันก็สามารถขอกู้ยืมได้ ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรนั้นเกษตรกรจะต้องเข้าไปเป็นสมาชิกโดยการซื้อหุ้น มีการลงทุนเกิดขึ้น มีความมั่นคงน้อยกว่าและสามารถล้มได้ง่ายกว่า ดังนั้นเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงจึงไม่มีการกู้ยืมจากสหกรณ์การเกษตรเลย ส่วนแหล่งสินเชื่อในระบบที่สำคัญได้แก่ ญาติเนื่องจาก

ความสัมพันธ์ส่วนตัวทำให้ง่ายในการเจรจาและในบางรายก็ไม่ต้องเสียดอกเบี้ยเงินกู้ วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมของเกษตรกรทุกกลุ่มส่วนใหญ่คือการกู้เพื่อนำมาลงทุนทางการเกษตร จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงและค่อนข้างชอบความเสี่ยงมีสัดส่วนของการนำเงินกู้ไปใช้จ่ายในครัวเรือนค่อนข้างสูงกว่าเกษตรกรที่เป็นกลาง เกษตรกรที่ค่อนข้างกลัวความเสี่ยงและเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง ในกลุ่มเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงไม่พบว่ามีเงินกู้ไปใช้จ่ายในครัวเรือนเลย ภาวะหนี้สินเฉลี่ยของเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยง และเกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยงสูงกว่าเกษตรกรกลุ่มอื่นๆ

รายได้ในฟาร์มเฉลี่ยและรายได้นอกฟาร์มเฉลี่ยของเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงสูงกว่าเกษตรกรในกลุ่มอื่นๆ ทำให้รายได้รวมของครัวเรือนของเกษตรกรกลุ่มนี้สูงตามไปด้วย ในขณะที่เดียวกันก็พบว่าเกษตรกรทุกกลุ่มมีการทำงานนอกฟาร์มและประกอบอาชีพเสริมเพื่อชดเชยรายได้ในฟาร์มที่มีความแปรปรวนค่อนข้างสูง

ในการศึกษาข้อจำกัดของครัวเรือนพบว่าข้อจำกัดทางการเกษตรที่พบมากในเกษตรกรทุกกลุ่มคือข้อจำกัดทางด้านเงินลงทุนและข้อจำกัดทางด้านแรงงานเกษตร โดยเฉพาะข้อจำกัดทางด้านเงินลงทุนที่มีสัดส่วนที่สูงที่สุดและเป็นปัญหามากที่สุดในกลุ่มเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยง ส่วนข้อจำกัดในการครองชีพของเกษตรกรที่มีทัศนคติที่แตกต่างกันพบว่า เกษตรกรแต่ละกลุ่มล้วนมีปัญหาหารายรับไม่พอกับรายจ่ายและมีปัญหาหนี้สินเป็นสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะปัญหาหารายรับไม่พอกับรายจ่าย

เมื่อพิจารณาถึงระดับการลงทุนและระดับการขาดทุนที่ยอมรับได้พบว่า เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงและเกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความเสี่ยงมีระดับการลงทุนที่สูงกว่าเกษตรกรกลุ่มอื่นๆ แต่ที่น่าแปลกใจคือระดับการลงทุนของเกษตรกรที่มีทัศนคติต่อความเสี่ยงที่เป็นกลางกลับต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากความไม่คาดหวังในผลที่จะได้รับของเกษตรกรจึงไม่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการลงทุน ในขณะที่เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงเน้นการลงทุนเนื่องจากคาดหวังกับผลตอบแทนที่ค่อนข้างสูง และเกษตรกรที่กลัวความเสี่ยงก็เน้นการลงทุนเพื่อให้ตนเองมีความเสี่ยงน้อยลง จากการจำแนกเกษตรกรตามระดับการขาดทุนที่ยอมรับได้พบว่า เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงมีระดับการยอมรับการขาดทุนที่สูงกว่าเกษตรกรในกลุ่มอื่นๆ เกษตรกรส่วนใหญ่ของกลุ่มนี้ยอมขาดทุนมากกว่าครึ่งหนึ่งของเงินลงทุน แต่ก็มีสัดส่วนของเกษตรกรที่ไม่ยอมขาดทุนด้วยเช่นกันอาจจะเนื่องมาจากความคาดหวังในผลตอบแทนและการตัดสินใจเลือกปลูกพืชที่ทำให้เกษตรกรเชื่อว่าสามารถรับมือกับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้ เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงและเกษตรกรที่ค่อนข้างชอบความ

เสี่ยงมีระดับการลงทุนเพื่อการเสี่ยงโชคเฉลี่ยค่อนข้างสูงกว่าเกษตรกรกลุ่มอื่นๆ และยังพบอีกว่าระดับการลงทุนในการเสี่ยงโชคมีความสอดคล้องกับระดับการลงทุนในการเกษตร

ในการตัดสินใจเลือกปลูกพืชของเกษตรกรทุกกลุ่มส่วนใหญ่เกษตรกรจะเลือกปลูกพืช 2 รอบ โดยจะเลือกปลูกพืชในช่วงที่คาดว่าจะมีน้ำเพียงพอสำหรับการเพาะปลูก แต่เกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงจะเลือกปลูกพืชในฤดูแล้งด้วยหรือเลือกปลูกพืช 3 รอบ ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรต้องการให้ตนเองมีรายได้จากการปลูกพืชมากขึ้นจึงใช้ประโยชน์จากที่ดินอย่างเต็มที่ แม้กระทั่งในฤดูแล้งที่ต้องเสี่ยงกับปัญหาขาดแคลนน้ำสำหรับการเกษตร อย่างไรก็ตามเกษตรกรทุกกลุ่มก็ยังให้ความสำคัญกับการปลูกข้าวมากที่สุด ในกลุ่มเกษตรกรที่ชอบความเสี่ยงจะมีการเลือกปลูกข้าวแล้วตามด้วยพืชไร่และพืชผักที่คาดว่าจะได้รับผลตอบแทนสูงเช่น ข้าวหอมนิล หรือถั่วฝักยาวเป็นต้น ส่วนเกษตรกรกลุ่มอื่นๆ จะเน้นการปลูกข้าวนาปี และส่วนใหญ่จะปลูกข้าวนาปีแล้วตามด้วยถั่วเหลืองโดยเกษตรกรให้เหตุผลว่าถั่วเหลืองเป็นพืชที่ปลูกง่าย ทนแล้ง ใช้เงินลงทุนไม่มากนัก เกษตรกรส่วนใหญ่ของทุกกลุ่มจะมีการปลูกพืชตามเพื่อนบ้านที่ทำแล้วได้ผลดี นับว่าเป็นพฤติกรรมการตัดสินใจที่ทำให้เกษตรกรต้องเผชิญกับภาวะที่ค่อนข้างเสี่ยงเนื่องจากเกษตรกรไม่ได้รับข้อมูลทางด้านการผลิตและการตลาดของพืชเหล่านั้นอย่างเพียงพอ